

EESTI POLITSEILEHT

Administratiiv-õigusline aegkiri.

Nr. 29 (137).

2. augustil 1924 a.

IV. aastakäik

Ilmub üks kord nädalas — igal laupäeval.
 Tellimise hind: aastas Mk. 800.—
 pooleaastas 400.—
 weerandaastas 200.—
 Üksik nummer maksab Mk. 20.—

Tellimised — järgmise kuu esimesest päevast.
 Toimetus ja kontor: Tallinn, Toompea lossis. Tel. 103.
 Awatud kell 1/2 9—1/2 3. Toimetaja kõnetunnid k. 12—1.

Kuulutuste hind:
 1/1 lehek. Mk. 3000.— 1/4 lehek. Mk. 800.—
 1/2 1500.— 1/8 400.—
 1/8 1000.— 1/16 200.—
 1/32 lehek. Mk. 100.—

Lehe eesküljel 75%^o, tekstis 100%^o kallim.
 Adressi muutmine 10 mk.
 Adress kirjade jaoks: Tallinn, Postkast nr. 338
 Jooksew arwe Eesti panga Tall. osak. nr. 543

Sisu: 1) J. Kaiw, Eraisikute teadaannetest kuritegude kohta. 2) A. Liit, Kuritegude jälgimine. 3) M. Morrison, Tallinnamaa politsei wenestamine 1888. a. 4) Külaline Kaugest-Idäst. 5) Väljamaalt. 6) Esperanto alalt. 7) Riigikohtu otsus tempelmaksu ja trahwi asjus. 8) Ametlik osa. 9) Toimetusele saadetud kiri. 10) Küsimused ja kostmised. 11) Kirjawastused. 12) Kuulutused.

Eraisikute teadaannetest kuritegude kohta.

J. Kaiw.

Süütegude kaelakohtulise jälgimise alustamiseks on teatud määral õigus jäetud ka eraisikutele.

Eraisikute osawõtt kaelakohtulise jälgimise alustamiseks on riikide seadusandluste järele väga mitmekesine. Kõige kitsam on eraisikute õigus selles suhtes

Prantsuse seadusandluse järele, kus süüdistus peaaegu terweni prokuratuuri käes, välja arvatud mõned erandid. Saksa seadusandluse järele võib huwitatud eraisik, kui prokuratuur jälgimist ei alusta, wiimase tegewusetuse peale kohtusse kaewata, mille järelduses võib olla

Eesti Politseilehe toimetus palub lahkesti kõiki politseiülemaid, kes seda tänini teinud ei ole, edaspidi saata toimetusele ära kirjad oma käsikirjadest. Ära kirje teadaannetest sündmuste kohta palub toimetus temale edaspidi enam mitte saata, sest ühendatud politsei peawalitsuse loomisega awanes toimetusel võimalus neid sündmusi peawalitsuselt otsekohe saada.

kohtuline kohustus prokurööril jälgimist alustada. Veel laiem on eraisikute õigus selles mõttes Austria seadusandluse järele, kus eraisikul rippumatult prokuratuurist subsidiaarne ning täiendaw süüdistuse õigus.

Meil maksew Kriminaal-kohtupidamise seadus teeb wahet kaht liiki eraisikute wahel: kuriteo läbi kannatanud isikud, ja kuriteo all mitte kannatanud isikud. Ainult esimesel liigil on õigus kaelakohtulist jälgimist alustada (§§ 42—47, 297—312). Mis puutub teisse liiki kuuluwatesse isikutesse, siis märgib seadus seal weel kaks jaotust, nimelt tehakse wahet, kas isik on kuriteo pealtnägija wõi ei ole ta seda mitte. Rahukohtus ei ole kumbagil õigus jälgimist alustada. Üldistes kohtuasutustes wõiwad nad anda kuritegude kohta tõendustega kinnitatud teadaandeid. Kuid kas sarnase teadaande põhjal algatada kaelakohtulist jälgimist wõi mitte, see oleneb kohtu-uurijast wõi prokuröörist, millest järgneb, et jälgimise algatajaks ei ole niisugustel juhtumistel mitte eraisik, waid prokuratuur ehk kohtu-uurija.

Eraisikute wõimalused kaelakohtulist jälgimist üldkohtutes algatada, on normeeritud Krim. kp. sead. §§ 297—303 ja edasi. § 297 p.p. 1 ja 2 järele loetakse seaduslikeks põhjusteks eeluurimise algamiseks eraisikute teadaanded ja kaebused kui ka politsei teadaanded.

Teadaanne kuriteo kohta, mille juures süüdistaja pealtnägijaks olnud, wõib olla küllaldaseks põhjuseks uurimist oleta, kuigi kohtu-uurijal ei oleks teisi süüdistawaid andmeid (§ 298).

Kellegi süüdistus kuriteos, mida süüdistaja pealt näinud ei ole, ei ole küllaldaseks põhjuseks uurimist alata, kui süüdistaja poolt ette ei panda tõendusi süüdistawa tõepärasuse tõendamiseks (§ 299).

Kõrwalise, kuriteo all mitte kannatanud isiku teadaanne kuriteo kohta wõi mõne isiku süüdistamine sarnases teos ei ole igatahes põhjusteks, mis kohustaks kohtu-uurijat alustama uurimist; kuid, kui süüdistaja oli kuriteo pealtnägijaks, siis wõib kohtu-uurija alustada uurimist, kuigi temal ei oleks teisi süüdistawaid andmeid; selle wastu aga, kui teadaandja wõi süüdistaja ei olnud pealtnägijaks, ei wõi kohtu-uurija alustada uurimist, kuni teadaandja wõi süüdistaja ei ole ette pannud tõendusi.

Leides mitte tarwilliku olewat kõrwalise isiku teadaande põhjal uurimist alustada, ütleb kohtu-uurija sellest isikule suusõnaliselt wõi kirjalikult ära.

Teisiti on asi kuriteo all kannatanud isikute teadaannetega, mida tehnilises keeles nimetatakse *kaebusteks*. Need on küllaldaseks põhjuseks uurimist alustada ning sellest ei wõi ära ütelda (§ 303). Kuid seda liiki teadaanded ei kuulu käesolewa kirjätüki raamidesse.

Kuigi otstarbekohaseks ei wõi pidada eraisikute poolt selles suhtes kõikide kuritegude kohta sundust peale panna ning seda ka mõned rohkem arenenud seadusandlused ei tee, näiteks Saksa seadusandlus, on meil makswa Wenelt päritud Nuhtlusseaduse järele eraisikute peale karistuse ähwardusel sarnane sundust pandud.

Nii loetakse N. s. § 15 järele kuriteo kauseteks kaasteadjateks (*прикосновенные*) ka neid, kes teades kawatsetawast wõi juba kordasaadetud kuriteost ning kellel wõimalus oli sellest walitsuswõimudele teatada, seda kohustust ei täitnud.

Süüdlasi mitteteatamises juba kordasaadetud kuriteost, karistatakse, silmas pidades asja tähtsust kui ka asjaolusid, kas kindlusewangistusega ühes mõnesuguste iseäraliste isiklike õiguste kaotamisega wõi ilma selleta ehk wangimata, ehk arestiga ehk lõpuks ka noomitusega, märkusega ehk rahatrahwiga (N. s. § 126).

Eriliselt on Nuhtlusseaduses ette nähtud mitteteadmise walerahategemisest (N. s. § 560), riigikassa laenu tähtede järeletegemisest (§ 574) jne.

Kordasaadetud kuritegude mitteteatamise eest ei lange karistuse alla lapsed, kes ei teata wanemate peale ja üldse otsejoones ülespoole järgnewate sugulaste peale, samuti ka wanemad, kes ei teata kuriteost laste kui ka teiste otsejoones allapoole järgnewate sugulaste peale, abikaasad, kes ei teata abikaasade, lihased wennad ja õed wendade ja õdede peale (N. s. § 128).

Peab tähendama, et praegu meil makswate seaduste järele eraisiku seisukord, kes, wõib olla, täitsa juhuslikult on kuriteost teada saanud wõi seda pealt näinud, wäga wilets on. Nagu nägime, ähwardab kuriteost mitteteatamise eest karistus. Kuid teiselt peab hoidma, et mitte langeta Nuhtlusseaduse § 940 alla walekaebuse esitamise eest. Sarnane kohustus-

line teatamine oleks wahest weel mõeldaw, kui eraisikul süüdistamise algatuse asjas suuremad õigused, kuid nagu nägime, oleneb üldistele kohtuasutustele alluwates asjades kaelakohtulise jälgimise algatamine neis asjades, kus teataja eraisik ei ole kahjukannataja, täiesti kohtu-uuriijast ja prokuratuurist.

Sarnast üldist kohustust ei leia meie enam Uues Nuhtlusseaduses.

Nagu Wene Uue Nuhtlusseaduse eelnõu arutamise puhul seletuskirjades tähendatud, leiti, et „praeguse aja seltskondlise ja riigi elu tingimused on teinud ebapraktiliseks Saksa kriminalistide poolt läinud aastasajal ning osariikide, eriti Bawaria 1813 aasta, kodeksidega ülesseatud teooria iga isiku juriidilise kohustuse kohta teisi nende huwide kaitses aidata“, milline teooria teatud määral aluseks oli Wene Nuhtlusseaduses läbiwiidud õpetusele osawõtu kohta kuriteost. „Politsei ning kohtute praegune küllalt rahuloldawa seisukorra juures ei ole tarwidust kodanikkude peale panna kohustust, karistuse ähwardusel, takistada kuritegude kordasaatmist. Seda kohustust iga ühe peale panna tähendaks iga kodanikku politsei teenijaks muuta, teda karistades mitetakistamise kui ametikohustuste mitte-täitmise eest. Kohustus kuritegude kordasaatmist takistada on kõlblus-kodanline kohustus, mille aluseks sümpaatia ning kaastundmus selle wastu, keda kuritegu ähwardab. Sellepärast on waewalt tarwilik seda kõlblist kohustust muuta kriminaal-politseiiliseks...“

„Niiviisi võib sarnase üksikute isikute kaasaitamise nõue põhjeneda ainult kas süüdlase erilisel seisukorral, mis tema peale selles suhtes erilised ülesanded

paneab, wõi kuriteo erilisel tähtsusel, mille kohta süüdlane parajal ajal teada ei annud.“ Sellel seisukohal asudes sai Uue Nuhtlusseaduse väljatöötamisel kawatsetud tunnustada karistatawaks: 1) mitte-teatamist selleks kohustatud wõimuorganide poolt ning 2) seaduses eriliselt äratähendatud raskete kuritegude mitte-teatamist, milliste kuritegude tähendus õigustaks kodanikkude peale sarnase, mitmes suhtes raske kohustuse panemist.“

Uue Nuhtlusseaduse wastawad paragrahwid on wõetud ka meie kohtuministeriumi poolt väljatöötatud kriminaalseadustiku eelkawas (§§ 145—147).

Kui tahaks teostada kriminaal-prosessi-õiguse ideaali: Ne delicta manent impunita*), siis peaks igatahes katsuma õhutada teadaandmisi kuritegude kohta, sest ei jõua ju ametlikud jälgimisorganid kõiki kuritegusid awalikuks teha, kui siin seltskond ise kaasa ei aita. Kuid teiselt poolt peaks sellejuures, et ametasutused sunnitud ei oleks tühja tööd tegema, püüdma seda kätte saada, et teadaanded kuritegude kohta oleksid niisugused, et neid ka tõesti karistamiswäärilise teo ilmsiks teeks.

Kuid võib ilma igasuguse statistilise andmete kogumiseta ütelda, et suur protsent kuritegusid awalikuks tegemata jääb ning kuritegija selle tõttu karistusest pääseb. Teiselt poolt jälle ei too mitte kõik awaldatud teadaanded enese järele kuritegijate karistust; waid lõpetawad puudulikkuse tõttu oma rännaku kas prokurööri wõi kohtu-uuriija kabinetis. Ühelt poolt ei esitata teadaandeid, teiselt on jälle palju sarnaseid teadaandeid, millel ei wõi olla mingit tagajärge.

(Järgneb.)

Kuritegude jälgimine.

A. Liit.

(24. järg.)

A. Kuriteo teadaande wastuwõtmine.

Kuriteo teate toob jälgijale enamasti kahjukannataja ehk selle wolinik, keegi, kes sündmust pealt nägi, isik, kes kuriteo tagajärjed leidis, mõnikord toimija jne. Teatetooja ülekuulamisega algab jälgimine. Mõnikord teewad jälgija kuriteo kohta tähelepanelikuks kuulujutud ja ni-

meta kirjad, kuid nende puhul peab teadetekogumine mõne algulnimetatud allika kätte juhutama.

Teatetooja ülekuulamise kaudu püütagu selgitada peajoontes järgmisi asjaolusid: 1) missugune kuritegu toimunud, 2) kus, millal ja kuidas see toimunud, 3) kui kuriteo läbi saadud ainelist kahju, milles see

*) S. o. ükski kuritegu ei pea jääma karistamata.

seisab, 4) keda kahtlustatakse toimimises ja mis nimelt kahtlust põhjendab. Ene-sestmõistetaw, et kõige pealt selgitatakse, kes on teatetooja ja milline suhe tal kuriteoga.

1) Missugune kuritegu toimunud. Loomulikult on ülesandja awaldused sihitud sinna poole, et ülekuulajale selgeks teha, missuguse kuriteoga tegemist. Kuid olles enamalt jaolt wõhik seadusetundmises, ei märka ta tihti kõiki sündmuse peensusi esile tuua, millised aga sündmuse kvalifitseerimiseks tarwis oleksid. Seesuguseid puudusi märgates peab ülekuulaja ülekuulatawale asja sisu kohaselt walitud täiendawate küsimustega appi astuma. Mõnikord on kahjusaaaja poolt kirjeldatud õiguste rikkumised wäga sarnased tsiwiil-wahekordade rikkumistele; niisugusel juhtumisel peab eriti hoolega kõiki eetteoodawaid asjaolusid sõeluma ja kaaluma. Teinekord ei saa ülesandja isegi selgusele jõuda, kas tal tegemist kuriteoga wõi mõne muu juhtumisega, näit. hobune wõib olla karjamaalt warastatud, aga ka lihtsalt ära jooksnud, rahakott taskuwarga näppu sattunud wõi ära kaotatud, asi on kõrwale pandud, unustatud ja mõne aja pärast teda puudu leides, tõtatakse wargust üles andma. Siin ei jää aga enamasti siiski muud üle, kui eeldada kuritegu ja wõtta tawalikud abinõud käsile selle selgitamiseks.

2) Kus, millal ja kuidas kuritegu toimunud. Tähendatud küsimuste hulgas wäärib erilist tähelepanu wõimalikult täpse kuriteo toimimise aja kindlakstegemine. Wõetakse ülesandmise protokollis ebatõne toimimise aeg üles, siis wõiwad sellest pärastpoole tekkida suured arusaamatused, näit. tunnistajad ütlewad toimimise ajal teopaiga läheduses wiibinud olewat, kus nad aga midagi kahtlast ei märganud, kaebtusalune wõib selle tõttu ette tuua ustawaid tunnistajaid oma alibi kasuks jne. Seda tuleb ülesandjale ära seletada ja talle soowitada kõik andmed meele tuletada, mis kuidagi wõimaldaksid toimimisaega kindlaks määrata. Tarbekorral tarwitada neidsamu kontroleerimise ja mäluwärskendamise wõtteid, millest allpool tunnistajate ülekuulamise puhul pikemalt kõneleme. Samuti tuleme aja kindlaksmääramise juure weel tagasi eriosas.

3) Kuriteo läbi kadumaläinud asjad. Nende suhtes tuleb selgi-

fada: mis nimelt kaduma läinud, asjade tundemärgid, asjade wäärtus, kus ja kuidas neid hoiti.

Suurt rõhku pandagu selle peale, et kõik asjad, mis ühenduses kuriteoga kaduma läinud, saaksid ülesandmise protokollis mainitud. Kahjusaaaja wõib mõnda tühisemat asja nimetamata jätta, olles huwitatud eestkätt wäärtuslikumate asjade tagasisaamisest, kuid jälgimise praktika näitab aga, et kuritegijad küllalt tihti just wäiksemate asjade läbi üles leitakse. Wiimane asjaolu tuleb kahjukannatajale ära seletada ja talle soowitada kadumaläinud asjade nimekirja esimesel wõimalusel täiendada, kui peaks selguma, et see ühel ehk teisel põhjusel oli puudulik.

Asjade tundemärgid peawad olema niwõrd täielikud, et wõimalduks neid teiste samalaadiliste asjade hulgast ära tunda. Seda nõutakse kahel mõjuwal põhjusel: kadumaläinud asjade politseiline otsimine nii lähemas ümbruses kui ka üleriikline oleks täitsa mõttetu, kui puuduksid otsitawate asjade küllaldased tundemärgid ning teiseks — et kahjukannatajalt wõimalust wõtta temale ettenäidatawaid asju (leidmise puhul) kuritahtliselt omaks tunnistada. Paraku jääwad ülesandjad wäga tihti tundemärkide kohta käiwate küsimuste peale wastuse wõlgu. Niisugusel juhtumisel waja puuduwad tundemärgid muretseda teadetekogumise teel. Teateid wõiksid anda kahjusaaaja kodukondsed, isikud, kes kadumaläinud asja müünud, walmistanud, parandanud, ajutiselt tarwitanud wõi hoiul pidanud jne. Tundemärkide mitmekesisus on muidugi lõpmatu, ent siingi on wõimalik rühmitamine, mis nende väljaselgitamist tuntuwalt hõlbustab. Mina paneksin ette kinni pidada järgmisest rühmitusest: asja nimetus, tarwitamise otstarbe, kui see ühise nimetuse juures mitmesugune, aine, millest walmistatud, wärw, suurus (raskus), kulumise kraad, iseäralised tundemärgid — numbrid, firma märgid, nimetähed, ilustused j. m.

Kadumaläinud asjade wäärtusel on jällegi kahesugune tähendus: mõnedes süüteo asjades määratakse asjade koguwäärtuse järele asja kohtulik alluwus ja — wäärtus on teatawal määral ka asja tundemärk. Asja kirjeldust ja tema turuhinda arwesse wõttes püüdku ülekuulaja seepärast ka seda silmas pidada, et kahjukannataja oma kahju ei üle ega alla õiget wäärtust ei hindaks.

Kadumäläinud asjade hoiupaigad ja hoidmise wiis lasewad mõnikord eeldusi teha selle kohta, missuguses sihis otsida toimijat, näit. wõiwad esile kerkida umbes järgmised küsimused: kas warastatud asjad seisid nende tawalikus hoiupaigas, wõi olid need eriti peidetud, kas kuritegija wõttis asju ilma nähtawa walikuta, wõi otsis ta teatawaid asju (nimelt ehk neid, mis puuduwad), kes teadsid asjade olemasolu ja tundsid nende hoiupaika, kui asjad seisid wastawa walwe all, siis kes wõis teada walwe puudumist, warguse toimumiseks walitud ajal jne. Seesugused mõtisklemised wõiwad teinekord üllatawaid tagajärgi anda.

4) Keda kahtlustatakse ja miks nimelt. Kui ülesandja kedagi kuriteo toimepanemises süüdistab ehk kahtlustab, siis waja üksikasjalikkude järlepärimiste waral selgusele jõuda, mis-

sugused asjaolud süüdistust ehk kahtlustust põhjendawad. Tihti nõuab kahjusaaaja, et tema poolt ettetoodud andmete põhjal kahtlustatawa wastu jalamaid teatawaid abinõud käsile wõetakse ja tõstatatun murinat, kui jälgi nendega wiiwitab. Kuid sellega oldagu alati ettewaatlik, eriti siis, kui kahjusaaaja põhjendab oma nõudmist teiste käest kuulnud andmetega. Wiimasei juhtumisel tulewad teadete algallikad (tunnistajad) üles otsida ja üle kuulata. Süüdistab ülesandja kedagi teemale nimepidi tundmatud isikut, siis waja isiku tundemärgid, niipalju ja nii täpselt kui iganes wõimalik, wälja selgitada ja saadaid tundemärgid isikukirjelduse keele ümber tõlkida. Alles pärast seda wõib ülesandjale kuritegijate albumi näidata.

Kuidas üle kuulata, sellest kõneleme ühiselt tunnistajate ülekuulamise osas.

Tallinnamaa politsei wenestamine 1888. a.

M. Morrison.

Keiser Aleksander II tapmise järele sattus Wenemaa walitsemise kurs koguni wastupidisele sihile, nagu seda rewolutsionäärid ootnud ja lootnud.

Et monarhia tähtsamaks toeks tugew politsei, siis hakati seda üliiriikliselt uuendada ning 18. weebr. 1883 a. käsukirjaga asutati politsei departemang, mis pidi alluma siseministrile ja jääma siseministri abilise otsekoheesse käsutusse. Walitsuse wõim hakkas ühte keskkoha koondamisel wõtma õige tugewat ja pealetükkiwat Wene rahwuse ilmet, mille terawust iseäranis piirimaadel elutsewad muulased tunda said.

Ka meie maal algas wenestuse ajajärk, mis endise walitsemise korra ümber wiskas ja asemele Wene asutused maksuma pani. Kuna senini politsei wõim haagikohtunikude käes, anti juba 2. webruaril 1885 a. keisri poolt käsk ka Läänemere maadel üldist politsei sisseadmist ette wõtta.

Paar kuud hiljem, nimelt aprillis 1885 aastal määrati uueks Tallinnamaa kuberneriks endine Tshernigowi kuberner würost Schachowskoi. See määramine ei olnud mitte juhusline. Uus kuberner oli Peterburgi kutsutud ja saanud keiser Aleksander III kindla käsu reformidele wastawalt tööle hakata, kuna ta ise selle juures esiotsa olewat kahelnud. Nii oli Schachowskoil kindel seljatugi, mida seletawad tema julged ja hoolimatud, paiguti künismuseneni ulatawad, ülesastumised.

Terwet walitsemise wiisi juhtis tugewa tsent-

ralisatsiooni põhimõte ja üks esimestest uuen dustest, millega Schachowskoil tuli tegemist teha, oli administratsiooni ja eestkätt politsei ametkonna wenestamine.

Kuna senini haagikohtunikud rüütlikogu poolt kolme aasta peale walitud, wõis neid üksi maanõunikku kogu (Landratscollegium) ametist wabastada, kui nad ise seks palwet awaldanud. Süüteo korral wõidi neid aga ülema maakohtu otsusel ametist tagandada, kellegil muul seda wõimu ei olnud, nii siis ka kuberneril mitte.

Sarnase olukorraga Schachowskoi muidugi rahule jääda ei wõinud ja nüüd näeme, kuida pikad raportid pealinna saadetakse, mis kujutawad nagu ei oleks Wene kuberner Tallinnas mitte riiklise kõrgema wõimu esitaja, waid ametnik, kellel maa saatuse kohta õieti mitte midagi ütelda ei ole. Haagikohtunikud wandusid peale oma walimist ülemas maakohtus ametiwannet ning andsid sinna ära oma dokumendid, kuid alles siis teatasid nad kubermangu walitsusele oma elukohata, üles andes, et nad ametisse astunud on. Kuberner wõis küll haagikohtunikke rewideerida, neid ühekordselt ja ajutiselt ka ametist eemaldada, kuid neid jäädawalt lahti teha, seda kuberner ei wõinud. Ei olnud kuberner haagikohtunikuga rahul, wõis tema peale ülemmaakohtus kaebada, kes siis otsustas, kuida süüdlasega teha. Nii ei rippunud haagikohtunikud kubernerist mitte ära ja nende kaudu wenestamist ette wõtta, see näis wõimata asi olewat.

Kuberner Schachowskoid kui Wene bürokraatmiga läbi imbunud isikut pahandab see olukord väga ja kuberner paneb ka järjekindlalt kõik oma mõju maksma seks, et olukord täitsa muudetud saaks.

Sealjuures ei unusta Schachowskoi ka mõisapolitseid, kes senini makswa korra järele wallapolitseist kõrgemal oli ja viimase tegevust kontrollerais. Kuberner kukub omase ägedusega sellele kallale ja raport raporti järele rändab siseministriumis, paludes mõisa politsei täielist ärakaotamist.

Mõisa politsei ei täitwat oma kohut, ei oskawat anda statistilist materjali ning riiklisest seisukohast mõisa politseid pidada ei ole üldse soovitatav. Mõisapolitsei andwat küll suuremad asjad haagikohtunikule, kuid seda võiks teha ka iga eraisik, keda politsei tegewus huwitab, ehk kes soowib politseile kaasa aidata. Nii olewat mõisa politsei asjata asutus, sest wallapolitsei, s. o. wallawanem wõida väga hästi oma tegewust tarwiduse korral ka mõisa maa peale wiia ilma et mõisa huwid selle all kannataks.

Schachowskoi seisukoht on selge: politsei tuleb terwelt riigistada, keskwoimust kõigiti ärarippuwaks teha, teda igasuguste wolitustega warustada ja tugewaks teha.

Et juba warem riiklise politsei sisseseadmine Läänemeremaal otsustatud, siis on Schachowskoi ettekannetel pealinn omajagu tähtsust ning mõju. Kuid asi wenib weel edasi mitu aastat. Siis aga otsustatakse kõige pealt haagikohtunikude saatuse. Seadusega 9. juunist 1888 aastast sai üle-riikline politsei meie maa peale laiendatud ja kubernerid hakkasid teda ümber muutma.

Uue seadusega asutati Tallinnamaal maakondade järele neli uut ametikohta, mis senini puudunud, nimelt iga maakonna jaoks üks kreisiülem ühes wanema abilisega, kuna nooremad abilised endiste haagikohtunikude aset pidid täitma. Kreisiülemad pidid igaüks oma maakonnas nooremate abiliste otsekoheseks lähemaks ülemuseks olema, kuna kõrgem kontroll kubermangu walitsuse ja kubernerid enda hooleks jäi.

Kuberner Schachowskoi soowitab kreisiülemateks määrata kahte sakslast ja kahte wenelast, et nende wahel oleks tasakaal, kuid ametid tuleks ise nii ära jaotada, et neile abilisteks saaks määratud wasturahwused, s. o. Saksa soost kreisiülemale abiliseks wenelane ja Wene kreisiülemale sakslane. Peale muu sai seega kreisiülemaks Harjumaal krahw Rehinder, kes ka kauemat aega ametis püsis. Kuna Schachowskoi mõisa politsei häwitamiseks wallawanemaid püüdis kõrgele tõsta, ei wõeta uute, s. o. kreisiülemate ametite jagamisel eestlased ülepea arwesse.

Kubernerid püüdes jääwad aga osalt tagajärjetuks ja tema pealekäämised mõisa politseile ei too wiimasele lõppu. Küll kirjutab ta 29. sept. 1892 a. uuesti politsei departemangule, mõisa politsei ei täita oma kohut, olla alaliselt ilma tegewuseta ja tema kohut täita üldine riikline politsei.

Kubernerile teatawad kõik neli kreisiülemat, et Tallinnamaal olla kokku 527 mõisa ja mõisaomanikku, neist olla kohal üksi 155 mõisnikku ehk 29%, ülejäänud 70% olla maalt hoopis ära, elada suuremates linnades ehk väljamaal ja nende kohuseid täita nende asemikud. Kuid kubernerid ettepanekud jääwad tähelepanemata ja asi lahendatakse sellega, et wallawanemate otsekoheseks ülemuseks talurahwa kommissarid seatakse, mõisa politsei aga ametiüksusena ometi alles jääb.

Schachowskoi oli kuberner nagu seda keskwalitsus soowis ja tahtis ning tema tegewust hinnati selle järele kui hästi ehk halvasti ta selleaegset wenestuse woolu ellu wiis. Eestlastele ei pakunud ta ametisi ka siis, kui enam mujalt wenelasi ja sakslasi wõtta polnud.

Schachowskoile järgnewad kubernerid E. N. Skalon, A. W. Bellegarde, A. A. Lopuhin, N. G. v. Bünting ning P. P. Bashilow näisid olewat mõdukamate waadetega, kuid imelikul wiisil oli nende ametiaeg peale Skaloni kõigil väga lühikene ning nende iseloom ja poliitik õieti nähtawale tulla ei saanudki. Pikemat aega püsis nendele järgnew kaardiwäe polkownik J. W. Korostowets, kes ametnikkude määramisel Schachowskoi tegewuse üle trumbata katsus.

Külaline Kaugest-Idast.

Neil päiwil oli meie politseil juhus oma juures külalisena näha ühe kõige kaugema Ida kultuurriigi politsei esitajat, nimelt Jaapani siseministriumis politsei departemangu ülemat, walitsusõunikku herra Y. Kinoshita't, kes hiljuti Saksamaal peetud politsei kongressist Jaapani esitajana osa wõttis, kust Baltimere ääretesse riikidesse sõitis, et siin meie, ja hiljem ka Põhjamaade politsei

korraldusega lähemalt tutwuneda. Sel puhul oli nende ridade kirjutajal juhus herra Kinoshita't kuulda nii mõndagi huwitawat selle kõige luulelisemate nimetuste maa elu-olust. Nagu teada, on Jaapan samuti kui Eestigi, põlluharija riik, millest kõneleb ka tema wanem nimetus „Toyoshivara-mizuhonokuni“, s. t. — „wiljarikas, rammus, pillirooga kaetud maa“. Ja kuigi Euroopa

kultuuri lewinedes, Jaapanis tähtsaks teguriks on saanud tööstus ja kaubandus, on põllumajandus siiski rahwa jõuallikaks, sest umbes kuuskümmend protsenti rahwast on põlluharijad. Pea põllusaadus on riis ja selle kõrwal weel nisu ja hirse, mis ühtlasi ka põlluharijate peatoiduks on. Nimetamise wäärt on weel tee ja siidiussi puu „Kuvabara“ kasvatamine. Mõlemad, nii siid kui ka tee on tähtsateks wäljawaewo aineteks Jaapanis.

Puudutades Jaapani politsei korraldust, peab tähendama, et see üldjoontes wastab Euroopa politsei korraldustele. Ka Jaapanis allub politsei si-

ministeeriumile, kus tema otsekoheks juhtijaks on departemang wastawate osakondadega. Maakondades on politsei kõrgemaks juhiks kuberner. Rahwa juures on politsei Jaapanis suures lugupidamises, mis tingitud politsei ametnikkude korralikkusest ja wiisakusest kodanikkude wastu. See wiisakus on tähelepanu äratanud isegi wäljamaalaste seas, kes seda oma kirjutuis Jaapani üle sagedasti on alla kriipsutanud. Ja selle politsei üheks kõrgemaks juhiks on herra Kinoshita, kes, lahkudes siit, soovis Eesti politseile edu tema wastutusrikkas töös.

A. T.

Wäljamaalt.

Uus Türgi konstitutsioon.

Käesolewa aasta algul wõeti Angora rahwuskogu poolt lõpulikult uus Türgi põhiseadus wastu, mis koos seisab kuuest peatükist 105 paragrahwiga.

Uue konstitutsiooni järele on Türgi — wabariik, riigi usuks on Muhamedi usk, riigi keeleks — Türgi keel, pealinnaks — Angora. „Suur Türgimaa rahwuskogu“ on ainsaks rahwa esitajaks. Seadusandline ja täidesaatew wõim on tema käes, kusjuures wiimast teostab wabariigi president ja „kommissaaride nõukogu“ (ministrite nõukogu). Rahwuskogu wõib igal ajal walitsust kontroleerida ja ametist tagandada. Õigusmõistmine sünnib rahwa nimel rippumatute kohtute kaudu.

Walimisõigusline on iga (peale kohtu poolt õiguse ärawõtmisega karistatute jne.) meessoost türkklane, kes 18 aastat wana on. Õigus walitud saada algab 30 eluaastast. Muu seas ei ole wiimast õigust sellel, kes lugeda ehk kirjutada ei oska. Walitakse nelja aasta peale. Parlamendi (rahwuskogu) istangjärk algab igal aastal nowembrikuul ja ei wõi harilikult kesta üle kuue kuu. Parlamendi puhkusel olemise ajal wõib riigi president ehk rahwuskogu esimees wiimast kokku kutsuda. Samuti peab parlament kokku kutustud saama, kui 50 saadikut seda nõuawad. Keegi ei wõi ühel ajal riigiametnik ja rahwasaadik olla. Peale oma seadusandlise wõimu, mis ka riigiususse puutuwa küsimuste peale laieneb, on parlamendil ka õigus teiste riikidega lepinguid sõlmida, rahu teha ja sõda wälja kuulutada, rahaasjandust juhtida, monopole ja kontsessioone anda ja surmaotsusid kinnitada.

Riigi president walitakse nelja aasta peale, kuid tema wõib peale tähtaja lõppu tagasi walitud saada. Pidulikudel parlamendi istangutei lasuwad tema peal esimehe kohused ja tema wõib soowi korral ministrite nõukogu istanguid juhtida. Kuid sõna- ega hääleõigust temal Parlamendis ei

ole. Parlamendi asetäitjaks on parlamendi esimees. Presidendil on iga wastuwoetud seaduse kohta vetoõigus, s. o. tema wõib seaduse kinnitamata jätta, kuid sama seadus parlamendi poolt teist korda wastu wõetaks, siis astub tema jõusse, presidendi seisukoha peale waatamata.

Wägede ülemjuhataks on nominaalselt president; rahu ajal on kaitsewäe tegelikuks juhatajaks kindralstaabi ülem, sõja ajal — presidendi poolt ministrite nõukogu ettepanekul kinnitatud isik.

President nimetab peaministri rahwasaadikute seast, kes siis walitsuse kokku seab ning parlamendile kinnitamiseks ette paneb. Peale selle on weel mingisugune „riigi nõukogu“ ettenähtud, mille liikmed parlamendi poolt walitud saawad ja mis koos seisab tähtsamatest tegelastest tööstuse, kaubanduse, teaduse, kunsti jne. aladel. Selle nõukogu funktsioonid seisawad nõuandmistes ja ettepanekutes seaduste wäljatöötamisel.

„Iga türkklane on wabana sündinud ja elab wabana. Wabadus seisab selles, et tema kõik wõib teha, mis tema ligemale kahju ei too. Wabaduse, iga inimese algõiguse piir on ligema wabadus. Seadus määrab selle piiri kindlaks.“ Põhiseadus näeb türkklasele ette ühetaolisust seaduste ees, kõrwaldab kõik üksikute isikute, klasside ja gruppide eesõigusi, deklareerib isikupuutumatus, südametunnistuse, mõte, sõna ja trüki, reisi, koosoleku, elukutse waliku jne. wabadust. Kedagi ei tohi tema ilmawaatete pärast wastutusele wõtta.

Eeltsensuuri Türgimaal ei ole. Õpetusandmine seisab riigi järewalwe all. Kindlustatakse sõnumite ja kirjade saladus, mis edasi antakse posti, telegraafi wõi telefoni teel. Erandeid teha on õigus ainult kohtuwõimudel. Türgi riik on õigus rahwuskogu poole pöörata, wiimane on kohustatud kirjalikult wastama. Kooliskäimine on sunduslik. Kaitseisukorra wäljakuulutamisega saawad põhiõigused kitsendatud wastawate seaduste põhjal ja piirides.

Türklakeks loetakse see, kellel on isaks türk-lane, samuti ka see, kelle isaks on mitte türk-lane, kes aga wastawate seaduste põhjal on Türgi kodanikuks tunnustatud.

Põhiseaduse muutmise võib sündida ainult siis, kui vähemalt üks kolmandik rahwasaadi-

kutest wastawa ettepanekuga esinewad ja vähemalt kaks kolmandiku parlamendi liigetest muutmise wastuwõtmise poolt on. Kuid esimene põhiseaduse paragrahw, mille põhjal Türgimaa wabariigi loetakse, ei wõi enam muudetud saada.

Esperanto alalt.

Üleilmiline Raudteelaste Liit

Korraldab Esperanto XVI üleilmilise kongressi jooksul Wiinis augustikuul raudteelaste erikongressi, kus harutusele tulewad küsimused raudteelaste lähema organiseerimise, nende tööolu, palgaolu, puhkuse ja Liidu rahwuswahelise häälekandja wäljaandmise üle.

Raudteelasi kõikidest riikidest, kes soowivad erikongressist osa, wõtta ehk mõnesuguste ettepanekutega esineda, palutakse sellest waremalt teatada Liidu juhatusesele, direktor Blasek, Oloomuc, Müllorova 24, Tsheho-Slovakkio.

Esperanto Saksamaa koolidesse.

Saksamaa rahwahariduse-, teaduse- ja kunstiministeeriumi korraldusel toime pandud ankeedi andmete põhjal selgus, et Saksamaal on üle riigi küllaldaselt kooliõpetajaid, kes wõiwad Esperanto keelt koolides õpetada. Et sellega Saksamaa on esialgselt suuremast takistusest üle saanud, on loota, et nimetatud ministeeriumi otsusel Esperanto juba lähemal ajal saab kõikide alg- ja kesk-koolide õpekawadesse üles wõetud ja selle õpetamisele asutud.

Esperanto Ungari koolidesse.

Et õpetajaskonda ette walmistada Esperanto koolide tunnikawadesse sunduslise õpeainena üleswõtmiseks, korraldatakse Ungari Esperanto instituudi poolt kooliõpetajatele selleks wastawad erikursused. Osawõtmine neist kursustest on üldi-

selt elaw, mida tõendab, et ühe sarnase kursuse lõpetajate seas oli 12 professori.

Üleilmiline Esperanto Liit.

Esperanto liikumise üheks tähtsamaks edustajaks ja kõikide maade esperantistide waimliseks ühendajaks on praegusel ajal Üleilmiline Esperanto Liit (Universala Esperanto Asocio, lühendatult UEA).

UEA on usuliselt, rahvusliselt ja poliitiliselt erapooletu ja tema sihiks on oma liigete waimline lähendamine ja nende majanduslise läbikäimise hõlbustamine töu, rahwuse, usu ja keele peale waatamata. Enese sihtide teostamiseks on temal loodud laialdane delegaatide ehk esitajate wõrk. Iga UEA delegaat annab liidu liikmele maksuta kõiksugu teateid ja aitab reisimiste, kohtade otsimiste jne. puhul. Delegaatisi on praegu umbes 1200 suuremas maailma linnas.

UEA on asutatud 1908 a. ja asub Genfis. Tema ametlik häälekandja on ajakiri „Esperanto“.

Hiljuti UEA poolt wäljaantud Esperanto liikumise aastaraamat 1924 a. peale on juba kogukaks rahwuswaheliseks käsiraamatuks paisunud ja temas leiduwad mitmesugused tarwilised statistilised andmed kõikide riikide kohta.

Nagu üldiselt Esperanto liikumise aruandest näha, on Esperanto teinud möödunud aasta jooksul tähelepanemisewäärt suuri edusamme, ning edaspidise sarnase edu juures wõib kindlasti loota, et see aeg ei ole enam kaugel, kus Esperantism inimsoole oma kindla „ja“ sõna on ütelnud.

E. S. E.

Riigikohtu otsus tempelmaksu ja trahwi asjus.

Wilhelm Brandti kaebus rahaministri otsuse peale 25. juunist 1921 a. tempelmaksu ja trahwi asjus.

18. weebruaril 1921 a. nr. 503 all teatas kaubandus- ja tööstusministeerium Otsekoheste mak-sude peawalitsusele, et kirjade wahetuse teel on 22. septembril 1920 a. Stepan Trausteli ja ministeeriumi kaubanduse osakonna wahel kokkulepe sõlmitud, mille järele esimene on oma peale wõtnud ministeeriumile 540 tonni määrdeõli muretse-

da koguhinnaga 20.925 inglise naelsterlingi ehk tolaeagse kursi järele 17.786.250 Eesti marga eest; kokkuleppe sõlmimiseks wahetatud kirjadele on alla kirjutanud ühel poolt Stepan Traustel ja teiselt poolt ministeeriumi kaubanduse osakonna juhataja Wilhelm Brandt ja wäliskaubanduse jaoskonna juhataja prl. Törnbaum, kuna tempelmaks toimingi pealt on tasumata. Asja läbi waadates ja Tempelmaksu seaduse § 9. ja 14. ning tempel-tariifi nr. 7/11 ja 16/10 p. c. käsitades, otsustas Ot-

sekoheste maksude peawalitsus 22. weebruaril 1921 a. nõuda Stepan Trausteli käest 35.572 marka 50 penni tempelmaksu kaubanduse osakonna allakirjutatud ametnikkude Wilhelm Brandti ja prl. Törnbaumi solidaarsel wastutusel ning Wilhelm Brandti, prl. Törnbaumi ja Stepan Trausteli käest solidaarselt 35.572 marka 50 penni trahwi.

Selle otsuse peale andsid Stepan Trausteli wolinik B. Kusnetsow ja end. kaubandus-tööstusministeri ametnik Wilhelm Brandt edasikaebuse rahaministrile, milles palusid — esimene temalt ainult 35.572 marka 50 penni tempelmaksu nõuda ja wiimane — teda igasugusest wastutusest käesolewas asias wabastada. Waheajal oli Stepan Traustel 10. juunil 1921 a. nõutud tempelmaksu ja tempeltrahwi kokku 71.144 marka Tallinna renteisse ära tasunud. 25. juunil 1921 a. otsustas rahaminister sisseantud edasikaebused rahuldamata jätta.

Eeltoodud otsuse peale esines endine kaubandus-tööstusministeri kaubanduse osakonna juhataja Wilhelm Brandt kaebusega Riigikohtule, milles seletab, et ta harutusel olewa kokkuleppe sõlmimisel ei tegutsenud mitte oma ette, waid kui lihtne riigiametnik, ja et Eestis makswas Tempelmaksu seaduses puudub määrus ametnikkude wastutuse kohta Tempelmaksu seaduse rikkumise eest nende poolt ametikohuste täitmisel kokku seatud aktide tegemisel, mispärast palub rahaministri otsuse 25. juunist 1921 a. tühistada ja enese niihästi tempelmaksu-trahwist kui ka solidaarsest wastutusest Stepan Trausteli peale pandud tempelmaksu äraõiendamise eest wabastada.

Asja läbi harutanud ja prokurööri abi k. t. arwamise ära kuulnud, leiab Riigikohus:

1) Tempelmaksu seaduse § 4. i. B. p. 4. põhjal ei olnud kaubandus-tööstusministerium üldse kohustatud harutusel olewa kokkuleppe pealt tempelmaksu tasuma, ühtlasi ei wõi Wilhelm Brandti, kui ministeri kaubanduse osakonna juhatajat

ametnikku, lugeda tähendatud kokkuleppe pida-jaks, kellel õigusline huwi sellest toimingust ole-mas; selle tõttu ei wõi käesolewal juhtumusel Wilhelm Brandti wastutust tempelmaksu tasumise eest järeldada üldisest Tempelmaksu seaduse § 9. p. 3. ettenähtud solidaarse wastutamise korrast, waid teda, kui ametnikku, wõib wastutusele wõtta ainult Tempelmaksu seaduse § 11 ettenähtud ametikohuste täitmatajätmise pärast tempelmaksu sissenõudmise suhtes asjaosalise hankeandja käest;

2) Eestis Saksa sõjawalitsuse poolt väljaantud (Verordnungsblatt für Liv- und Estland nr. 28 — 1918, Ziffer 317) ja praegu makswas Tempelmaksu seaduses ei ole üldse ette nähtud ametnikkude wastutus tähendatud seaduse rikkumise eest ega selle wastutuselewõtmise kord; sellekohaste määruste puudusel tuleb tähendatud ala kokkukõlas Ajutise Walitsuse seletusega 11. aprillist 1919 a. („Riigi Teataja“ nr. 26 — 1919 a.), tarwitusele wõtta wastawad Wene Tempelmaksu seadustiku määrused, — käesolewal juhtumusel nimelt Wene Tempelmaksu seadustiku §§ 164, 165, 182 ja 183, mille järele tempelmaksu seaduse rikkumise pärast wõib sellekohaseid ametnikke, nende ülemuse korraldusel, trahwida kuni wiiekordse sissenõudmata jäänud tempelmaksu summani;

3) käesolewal juhtumusel on rahaminister Wilhelm Brandti, kui kaubandus-tööstusministeri endist ametnikku, wastutusele wõtnud Tempelmaksu seaduse rikkumise pärast wäljaspool seks seatud ja ülalsetatud seaduslikku korda ja selle tõttu tuleb wastaw rahaministri otsus, kui mitte-seadusepärane, tühistada ses osas, mis kaebaja Wilhelm Brandtisse puutub.

Eeltoodut silmas pidades ja Adm. K. K. § 21 ja 22 p. 2. peale põhjendes, otsustas Riigikohus: rahaministri otsus 25. juunist 1921 a. Wilhelm Brandtisse puutuwas osas tühistada.

Ametlik osa.

Siseministri käskkiri 29. VII. s. a. nr. 25.

Ministeriumile saadetawatest kulu-aruanne-test on näha, et alluwate asutuste juhatajad riigi summade tarwitamises küllalt kokkuhoidlikult ei talita. Ebaloomulikku summade tarwitamist on järgmiste kulude juures märgata:

1) Sõidukulud ja päewarahad on wiimasel ajal suured selle tõttu, et vähemate asjade õiendamiseks ja seletuste saamiseks ametnikka wälja komandeeritakse. Asjaajamise kohta makswad määrused ja antud juhtnõõrid on küllalt selged ja nende järele wõib iga ametnik, kes teenistusest huwitatud, tema peale pandud kohuseid täpselt

täita. Peaks aga mõnele need siiski arusaama-tud olema, siis teha järelepärimised kirjalikult wõi, kui asi kiire on, telefoni teel. Sõidukulude ja päewarahade wäljamaksu dokumendi teisele kül-jele tuleb nüüdsest peale teha õiendus, mis ots-tarbel ametnik oli wälja komandeeritud, ära näi-dates põhjused, mispärast komandeerimine tarwi-lik oli.

2) Alluwate asutuste juhatajad paigutawad tihti ilma mõjuwa põhjuseta ametnikka ümber. On juhtumisi olnud, kus üks ametnik ühe kuu jooksul kaks kuni kolm korda on ümberpaigutatud. Leian sarnase talituswiisi ebanormaalse olewat, sest kui

ametnik ühes kohas ei kõlba teenima, siis on wae-walt loota, et ta teises kohas kõlbulik on, mispä-rast sarnased ametnikud teenistusest wabastada tulewad. Nüüdsest peale võib ametnikka, kes selle läbi oma alalist elukohta peawad muutma, ümberpaigutada ainult peawalitsuste ja walitsuste ülemate ja juhatajate nõusolekul.

3) Arstiabi kulud on üksikutes asutustes, näit. Narwa ja Tartu liina ning Wiru ja Pärnu maa-konna politseides 100% suuremad, kui teistes asu-tustes, mis laseb oletada, et mõnes kohas küllalt kokkuhoidlikult riigi rahaga ümber ei käida. Ka teistes asutustes on need kulud väga suureks läi-nud. Paljudel juhtumistel pööravad ametnikud ja nende perekonnad väiksemate ja kergemate hai-guste rawitsemise otstarbel ühe päewa jooksul mitme arsti poole, mis täiesti ülearune. Kõik arstiabi väljamaksu dokumendid tulewad usaldus-arstil lasta kinnitada. Ilma usaldusarsti kinnitu-seta väljamakstud summad tulewad asutuste ju-hatajalt sisse nõuda. Kui ametnikud ehk nende perekonna liikmed lühikese aja jooksul ühe hai-guse pärast mitu arsti läbi käiwad, ilma et selleks usaldusarsti korraldust oleks, siis jätta need ku-lud ametnikkude eneste kanda. Sanatooriumides ja kurortides rawitsemisest tuleb võimalikult loo-buda, lubades seal rawitsemist ainult nendele, kellel selle järel tungiw tarwidus on, wastawa spetsiaalarsti ettepanekul ja usaldusarsti nõus-olekul.

4) Kantselei kulud on liiga suured. Ostetakse kallist kirjutuspaberit ja tarwitatakse seda liiga palju.

Rewideerijatele ametnikkudele ja asutuste ju-hatajatele teen ülesandeks rewideerimistel suure-mat rõhku panna igasuguste üleliigsete materjaa-lide ostmiste ja tarwitamiste kõrwaldamise peale. Kirjad ja juhatuskirjad kirjutada alati selgelt ja arusaadawalt, et nende täienduseks uusi välja saata ei tuleks. Suurt rõhku tuleb panna asjaaja-mise lihtsustamise peale ja kõik üleliigne ja ots-tarbetu töö ära jätta. Seal, kus lihtsustamine wõimalik, kuid seda teha ei wõida sellepärast, et antud määrused ja ettekirjutused seda ei luba, esi-neda peawalitsustele wastawate ettepanekutega, omalt poolt juure lisades wastawat kawa ühes seletustega, mis tõendawad, kuiwõrd uus kord kasulik on. Posti kulud suurenewad iga päe-waga. On juhtumisi olnud, kus üks asutus teisele asutusele, mis samas majas asub, telefoni kaudu telefonogramisid edasi annab, selle asemel, et asja toimetuse sisu suusõnal edasi anda. Sarna-sed juhtumised enam korduda ei tohi. Kirjade kirjutamisest oma ministeeriumi asutustele, mis ühes ja samas majas asuwad, ära hoida.

Keskasutustele saadetawad aruanded on suu-remalt osalt puudulikult kokku seatud, mis kesk-

asutusi sunnib korra jaluleseadmiseks kirjawahe-tusi algama. Sarnast tegu tuleb ametnikkude lo-hakuseks wõi ameti mittetundmiseks lugeda, ning ametnikke, kes oma tööga toime ei saa, tuleb ko-halt wabastada.

5) Ka majapidamise kulud on suured. Asutu-sed asuwad liiga suurtes ruumides, mille läbi üüri, kütte ja valgustuse kulud suured on. Tuleb wõimalikult vähemate ja odawamate ruumidega läbi ajada. Iseäramis suurt rõhku tuleb panna wal-gustuse kulude kokkuhoidmise peale, et öösiti tul-led seal, kus selle järele erilist tarwidust pole, ei põleks. Ruumide puhastamise ja korrashoidmise kulusid wõimalikult vähendada ja alalisi teenijaid selleks mitte pidada.

6) Liikuwa wara muretsemiseks nõutakse igal aastal suuri summasid, tõendades, et kawatse-takse osta väga tarwilikku inwentaari, kuid raha eelarwe korras lubatud, siis jäetakse need asjad, millele muretsemiseks krediit lubatud, muretse-mata ja ostetakse sohwasid ja kallihinnalisi kirju-tuslaua garnituurisid, portfelligid jne., millele jä-rele tarwidust ei ole. Krediiti võib tarwitada ai-nult nende asjade muretsemiseks, mille jaoks krediit eelarwe korras lubatud. Muid asju võib osta ainult peawalitsuste juhatajate nõusolekul.

Üldiselt juhin kõikide peawalitsuste ja üksikute asutuste juhatajate tähelpanu selle peale, et meie väljaminekute piiramisega palju kaasa aitame majanduslise elu tõstmiseks ja rahakursi stabili-seerimiseks; asutuste juhatajate oskusest ja taht-misest oleneb sel alal palju. Mingil tingimisel aga ei tohi, nagu see mõnes asutuses on kombeks saa-nud, lisaelarwe peale loota. Lisaelarwe kor-ras võib nõuda ainult sarnaste kulude katmiseks tarwisminewaid summe, mida eelarwe kokku-seadmise ajal ette näha ei wõidud ehk mis on rippumatult asutuse juhataja tahtmisest suure-nenud.

Siseministeeriumi ametnikkudel tuleb kindlasti kinni hoida nendest juhtnõõridest ja ettekirjutus-test, mis ennem on antud kulude kinnitamise ja krediitide tarwitamise kohta, eriti minu päewa-käskudest nr. nr. 73 § 1 p. 2 — 1920 a., nr. 24 § 7 — 1921 a. ja nr. 30 § 2 — 1921 a.

*

Siseministri käsukirjaga 2. VII. s. a. nr. 25 on omawalitsuse asjade peawalitsuse sekretäri-ko-huste täitja Hans Karolin kinnitatud sama peawalitsuse sekretäriks, arwates 1. jaan. 1924 a.

Siseministri käsukirjaga 17. VII. s. a. nr. 22 on pandud piiripoltisei ülema kohused politsei peawalitsuse välispolitsei osakonna juhataja K. Lepp'i peale, 12. juulist s. a. arwates.

Siseministri resolutsiooniga 17. VII. s. a. on koosseisu vähendamise puhul teenistusest wa-

bastatud senine kriminaal-politsei peawalitsuse ülema abi August Liit määratud Haapsalu kriminaalpolitsei osakonda ülemaks, arwates 2. juulist s. a.

Siseministri resolutsiooniga 21. VII. s. a. on

Petseri maakonna politsei ülem August Toots ametist wabastatud, arwates 1. juulist s. a.

Politsei ülema kohuste täitmine on pandud ajutiselt politsei ülema abi Hallop'i peale 1. juulist s. a.

Toimetusele saadetud kiri.

21. märtsil 1919 a. Ajutise Walitsuse poolt wastu wõetud kaitserougetepanemise seadus annab politseile õige suurt tööd. Esiteks peab politsei roungepanemise nimekirja kokku seadma kõigi nende laste kohta, kellele rōuged tuleb panna, siis lastewanematele käsud andma ja walwama, et lapsed õigel ajal roungepanemise kohtadesse toodaks, kus ise ka peab olema ja korda pidama. On roungepanemine ilma seaduslise aluseta ettewõtmatu jäänud, määrab politseiwalitsus uue lühikese tähtaja. Lastewanemad, kes käsu ilma seaduslise põhjuseta täitmata on jätnud, wõetakse politsei poolt wastutusele kohtu teel.

Kujutage nüüd enesele ette, kuidas politsei raiooniülem maal nimekirja kokkuseadmist peab toimetama, ta peab terve walla talust tallu ja majast majja läbi sõitma ja kõik lapsed üles kirjutama, sest teisiti ei saa, mis vähemalt kuu aega nõuab. Siis jällegi käsuandmine, mis jälle oma paar nädalat nõuab. Kas siis tõesti wallawalitsused Eesti walitsuse ajal selle nimekirja kokku-

seadmise ja wallakäskjalad käsuandmisega ei saa hakkama, kuna Wene ajal sellega wäga hästi toime said.

Olin hiljuti K. wallamajas, kus arst roungepanemist toimetas ja raiooniülem korda pidas, kuid ei näinud seal ühtegi wallaametnikku, nagu ei oleks see nende asigi.

On weel palju niisuguseid asju, millega politseid ilmaaegu kooratakse ja oma otsekohest ülesannete täitmisest eemale kistakse. Meil mõeldakse küll politseiametnikkude vähendamise peale, kuid tööd ei vähenda keegi.

Jaoskonna ülem M.

Walitsuse poolt esitatud seaduseelnõus „Kaitserougete panemise seaduse muutmise seadus“ on politseiametnikud suuremast osast kõne all olewatest ülesannetest wabastatud ja neile ainult puhtpolitseiilised funktsioonid jäetud. Tähendatud eelnõu on praegu riigikogus ja saab, wõib olla, weel käesolewal aastal wastu wõetud.

Toimetus.

Küsimused ja kostmised.

Jaoskonna ülem M. Küsimus. Kas on meil praegu maksew Aktsiisi seaduse § 1151, kus on tähendatud, et salawiinamüüja paljastajal on õigus saada pool sissenõutud trahwist, wõi on see ära muudetud 13. mail 1921 a. seadusega („R. T.“ nr. 40 — 1921 a.).

Wastus. Aktsiisi seaduse § 1151 on maksew Riigikogu poolt 13. mail 1921 a. wastu wõetud täiendawas seaduses ilma loata wiinapõletamise ja wiina- ning piiritusmüügi kohta ettenähtud muudatustega („R. T.“ nr. 40 — 1921 a. sead. nr. 321), s. t. et sissenõutud rahatrahw jagatakse tähendatud seaduses määratud korras.

Nr. 463. Lugeja M. Küsimus. Kas on kohtupristawil õigus kohtu otsuse täitmi-

sel tsiwiilasjas, politseile saata oksjoni-kuulutusi kostjale ja nõudjale kätte andmiseks. Kui on, siis nimelt missuguses seaduses ja § see ette on nähtud ja kas on politsei õigustatud niisuguste toimingute eest tasu saama „R. T.“ nr. 33/34 — 1923 a. awaldatud kohtu kutsete ja teadete kätteandmise taksitasu järele.

Wastus. Küll wõib kohus oma otsuste täitmist panna politsei peale, kusjuures politseiametnikkudel samad õigused, mis kohtupristawil (Wene senati 1 ja Kass. dep. sel. 1890 a. nr. 21).

Sarnast määrust aga, mis õigustaks kohtupristawi tema peale pandud kohtuotsuse täitmist politsei peale panema, kohtuasutusseaduses ega tsiwiil-kohtupidamise seaduses ei leidu. Ja nagu Wene

senat omal ajal seletanud, ei ole kohtu-
pristawitel õigust politsei ametnikkude
peale panna mingisuguste ülesannete täit-
mist (1 ja Kass. dep. sel. 1889 a. nr. 33).

Kirjawastused.

Raiooni ülem O. H. Täname kaastöö eest.
Ilmub lähemal ajal.

Õiendus. Eelmises „E. Politseilehe“ numbris avaldatud artiklis „Politsei tegewus süüdistajana
lhk. 452 neljandal weerul, 14. real tuleb lugeda sõna „appellatsioon“ asemel „appellaatori“

Wäljaandja: Toimetuskomisjon.

Wastutaw toimetaja: E. Maddison.

Tegew toimetaja: O. Angelus.

Pikaldase ja raske haiguse tagajärjel 19. juulil s. a. surma läbi lahkunud
Anna walla politsei raiooni üleemat

Anton Hansu p. Rikk'i

mälestawad Järwa maakonna politsei ametnikud.

K u u l u t u s e d.

Tunnustatakse maksusetuks järgmised isikutunnistused:

- Reinkubjas, Eduard, w. a. Tall. 1. pol. 2. isk. (23695)
nr. 10585.
Tiets, Emil, w. a. Tall. 1. pol. 5. isk. 12. 3. 20 a. (23696)
nr. 3121.
Rüütel, Jaan, w. a. Tall. 1. pol. 5. isk. 1923 a. (23697)
nr. 1416.
Soorsik, Sander, w. a. Tall. 1. pol. 5. isk. 13. 3. (23698)
22 a. nr. 15390.
Jalak, Johannes, w. a. Tall. 1. pol. ülemaat 21. (23699)
2. 20 a. nr. 10902.
Tomson, Ida, w. a. Tall. 1. pol. 5. isk. 13. 7. (23700)
21 a. nr. 14161.
Silm, Tõnis Anne p., w. a. Welise wallawal. 16. (23734)
1. 20 a., nr. 58.
Menberg, Ado Reinu p., w. a. Wigala walla- (23735)
wal. 21. 1. 21 a. nr. 1531.
Künnapäs, Mai Hansu t., w. a. Wigala walla- (23736)
wal. 21. 1. 21 a. nr. 1580.
Linka, Aleksander Jaani p., w. a. Welise walla- (23737)
lawal. 1919/20 a. nr. 3.
Mägi, Triina Mihkli t., w. a. Wigala wallawal. (23738)
31. 12. 19 a. nr. 827.
Kenno, Amanda Hansu t., w. a. Waikna walla- (23739)
wal. 30. 12. 19 a. nr. 472.
Laamann, Kustas Jüri p., w. a. Waikna walla- (23740)
lawal. 15. 12. 19 a. nr. 147.
Rauert, Marie Madise t., w. a. Waikna walla- (23741)
wal. 14. 12. 19 a. nr. 143.
Siren, Elwine Friedrichi t., w. a. Wigala walla- (23742)
lawal. 30. 12. 19 a. nr. 607.
Schutting, Eduard Jüri p., w. a. Märjamaa (23743)
wallawal. 21. 12. 19 a. nr. 2.
- Kulljus, Johannes Kristjani p., w. a. Warbola (23797)
wallawal. 17. 12. 19 a. nr. 473.
Luhaäär, Jüri Jüri p., w. a. Keila wallawal. 28. (23798)
9. 20 a. nr. 1873.
Eilmann, Johannes Jüri p., w. a. Keila walla- (23799)
wal. 24. 11. 22 a. nr. 2702.
Nõmberg, Helene Jaani t., w. a. Keila walla- (23800)
wal. 19. 12. 19 a. nr. 540.
Kuusk, Johannes Reinu p., w. a. Tall. 1. pol. 5. (23801)
isk. 23. 3. 22 a. nr. 15437.
Roosmann, Helene Mardi t., w. a. Nõwa walla- (23802)
lawal. 17. 12. 19 a. nr. 180.
Faster, Andrei Kusta p., w. a. Mõniste walla- (24275)
wal. 13. 1. 20 a. nr. 150.
Hinterwald, Widrik Andrese p., w. a. Wana- (24276)
Roosa wallawal. 29. 9. 20 a. nr. 529.
Wärnik, Karl Karli p., w. a. Wana-Antsila walla- (24277)
lawal. 4. 12. 19 a. nr. 224.
Wärnik, Helene Peetri t., w. a. Tartu 1. pol. (24278)
3. isk. 12. 11. 20 a. nr. 12066.
Rätsep, Ludwig Mihkli p., w. a. Walgjärwe (24279)
wallawal. 3. 2. 20 a. nr. 150.
Gerke, Harald Richardi p., w. a. Wana-Antsila (24280)
wallawal. 22. 4. 21 a. nr. 1714.
Mitt, Aleksander Jüri p., w. a. Kärgula walla- (24281)
wal. 3. 5. 21 a. nr. 405.
Treal, Anna Danieli t., w. a. Karilatsi walla- (24282)
wal. 3. 3. 23 a. nr. 27.
Aigro, August Mihkli p., w. a. Walgjärwe walla- (24283)
lawal. 25. 8. 20 a. nr. 824.
Smiltin, Minna Mehka t., w. a. Saru wallawal. (24284)
31. 8. 20 a. nr. 419.
Smiltin, Samuel Kristofi p., w. a. Saru walla- (24285)
wal. 4. 5. 21 a. nr. 491.
Lilienberg, Johannes Jakobi p., w. a. Kloostri (23795)
wallawal. 8. 5. 20 a. nr. 1303.

- Piigli Karl Jakobi p., w. a. Wana-Roosa wallawal. 16. 8. 22 a. nr. 712. (24287)
 Otsus, Paul Adami p., w. a. Erastwere wallawal. 12. 4. 23 a. nr. 39. (24288)
 Otsus, Anna Mardi t., w. a. Erastwere wallawal. 17. 4. 23 a. nr. 42. (24289)
 Otsus, Marie Pauli t., w. a. Erastwere wallawal. 12. 4. 23 a. nr. 40. (24290)
 Roosbaum, Kristan Karli p., w. a. Urwaste wallawal. 5. 12. 19 a. nr. 30. (24291)
 Leis, Hugo Gustawi p., w. a. Wõru linna pol. isk. 27. 11. 19 a. nr. 1323. (24292)
 Rõigas, Marie Karli t., w. a. Tuhalaane wallawal. 22. 1. 20 a. nr. 306. (24293)
 Heiberg, Walter Aleksandri p., w. a. Uue-Antsla wallawal. 30. 10. 23 a. nr. 83. (24294)
 Kattai, Kusta Jaani p., w. a. Kooraste wallawal. 10. 3. 23 a. nr. 35/19409. (24295)
 Kristjuhan, August Konstantini p., w. a. Wiimsi wallawal. 1922 a. nr. 24. (24460)
 Weinberg, Eduard Hansu p., w. a. Kuuwajõe wallawal. 8. 3. 21 a. nr. 1249. (24461)
 Tammer, Anna Ado t., w. a. Paliwere wallawal. 19. 8. 22 a. nr. 260. (24462)
 Kaps, Amalie Tooma t., w. a. Harku wallawal. 1. 3. 20 a. nr. 806. (24463)
 Johanson, Jaan Johani p., w. a. Päidla wallawal. 29. 12. 19 a. nr. 173. (23643)
 Malts, Friedrich Hansu p., w. a. Aru wallawal. 20. 12. 21 a. nr. 67. (23644)
 Speek, Oskar Johani p., w. a. Pangodi wallawal. 9. 12. 22 a. nr. 519. (23645)
 Ronk, Jaan Johani p., w. a. Pangodi wallawal. 9. 2. 22 a. nr. 797. (23646)
 Sirk, Johannes Hendriku p., w. a. Meeri wallawal. 28. 12. 19 a. nr. 226. (23647)
 Pruul, Wiida Mihkli p., w. a. Kodijärwe wallawal. 4. 1. 24 a. nr. 1. (23901)
 Ilwes, Juhan Andrese p., w. a. Rannu wallawal. 18. 12. 19 a. nr. 383. (23649)
 Jantsus, Aleksander Andrese p., w. a. Rannu wallawal. 18. 12. 19 a. nr. 397. (23648)
 Petulai, Alma Peetri t., w. a. Kodijärwe wallawal. 29. 12. 20 a. nr. 43. (23902)
 Küla, Liisi Johani t., w. a. Kodijärwe wallawal. 30. 12. 19 a. nr. 225. (23650)
 Orik, Ewdokia Karli t., w. a. Tartu maak. pol. ülemalt 23. 12. 19 a. nr. 1814. (23903)
 Jermann, Rosalie, w. a. raudteede pol. ülemalt nr. 8384. (23683)
 Ohi, Marie, w. a. Tall. I. pol. 5. isk. 1922 a. nr. 264. (23684)
 Rubli, Helmi, w. a. Tall. I. pol. 3. isk. nr. 4969. (23685)
 Tomingas, Woldemar, w. a. Tall. I. pol. 5. isk. nr. 12171. (23686)
 Roosmann, Karl, w. a. Tall. I. pol. 5. isk. nr. 8368, 2. 3. 20 a. (23687)
 Polk, Karl, w. a. Waimastwere wallawal. 13. 4. 20 a. nr. 635. (23688)
 Unterwerk-Asko, Eduard, w. a. Tall. I. pol. 5. isk. 27. 11. 20 a. nr. 12944. (23689)
 Tierweld, Woldemar, w. a. raudteede pol. ülemalt 3. 2. 21 a. nr. 5525. (23690)
 Koschke, Richard, w. a. Tall. I. pol. 2. isk. 19. 8. 21 a. nr. 2352. (23691)
 Efimow, Aleksander, w. a. Tall. I. pol. 1. isk. 31. 12. 20 a. nr. 12215. (23692)
 Saarnok, Gustaw, w. a. Sinalepa wallawal. 1919 a. nr. 237. (23693)
 Tohwer, Jaan, w. a. Tall. I. pol. 5. isk. 27. 10. 23 a. nr. 1796. (23694)
 Kaps, Katariina Tooma t., w. a. Harku wallawal. 1920 a. nr. 473. (24464)
 Kaasik, Gustaw Jaani p., w. a. Nehatu wallawal. 20. 1. 20 a. nr. 106. (24466)
 Kulu, Gustaw Karli p., w. a. Nehatu wallawal. 27. 4. 20 a. nr. 995. (24467)
 Otsing, Daawet Fritsu p., w. a. Wihula wallawal. 10. 12. 19 a. nr. 33. (24469)
 Treifeldt, Johannes Johani p., w. a. Rae wallawal. 18. 9. 20 a. nr. 197. (24470)
 Kallas, Elwiine Marie Jaani t., w. a. Harku wallawal. 18. 2. 20 a. nr. 515. (24471)
 Ölle, Jüri Hansu p., w. a. Tall. I. pol. 5. isk. 19. 12. 19 a. nr. 3934. (24472)
 Neisfeldt, August Gustawi p., w. a. Rae wallawal. 28. 1. 20 a. nr. 803. (24473)
 Osche (Kand), Alfred Jakobi p., w. a. Tall. I. pol. 1. isk. 14. 8. 22 a. nr. 179. (24401)
 Kleesmann, Minna Tõnu t., w. a. Tall. I. pol. 6. isk. 16. 12. 19 a. nr. 3571. (24402)
 Perit, Linda Adami t., w. a. Tall. I. pol. 3. isk. 22. 7. 21 a. nr. 14347. (24403)
 Walter, Olga Aleksandri t., w. a. Tall. I. pol. 1. isk. 5. 3. 21 a. nr. 12609. (24404)
 Buschtedt, Marie Jaani t., w. a. Tall. I. pol. 1. isk. 7. 1. 20 a. nr. 5955. (24405)
 Anier, Robert Joosepi p., w. a. Tall. I. pol. 1. isk. 9. 8. 20 a. nr. 11240. (24406)
 Schagot, Wladimir Iwani p., w. a. Tall. I. pol. 1. isk. 24. 8. 23 a. nr. 233. (24407)
 Jablokow, Julius Marie p., w. a. Tall. I. pol. 1. isk. 16. 12. 19 a. nr. 342. (24408)
 Einborg, Mart Hindreku p., w. a. Tall. I. pol. 1. isk. 11. 8. 23 a. nr. 1405/101693. (24409)
 Gutbeltz, Helene Juhani t., w. a. Meeri wallawal. 28. 6. 22 a. nr. 902. (24410)
 Kariler, Olga Jaani t., w. a. Sinalepa wallawal. 22. 12. 19 a. nr. 204. (24411)
 Pärdi, Mariette Otto t., w. a. Tall. I. pol. 5. isk. 24. 9. 20 a. nr. 12460. (24412)
 Maripuu, Eliise Madise t., w. a. Tall. I. pol. 1. isk. 11. 3. 21 a. nr. 12631. (24413)
 Lepp, Oswald Gusta p., w. a. Tall. I. pol. 1. isk. 9. 12. 22 a. nr. 106/26286. (24414)
 Wiita, Aleksander Jakobi p., w. a. Naroowa-Jõesuu pol. isk. 2. 11. 20 a. nr. 616. (24415)
 Peil, Eduard Johani p., w. a. Tall. I. pol. 1. isk. 5. 12. 19 a. nr. 2047. (24416)
 Haab, Silwia Andri t., w. a. Haania wallawal. 29. 12. 19 a. nr. 290. (24709)
 Sõna, Julius Peetri p., w. a. Wastseliina wallawal. 2. 3. 20 a. nr. 579. (24725)
 Hausmann, Anna Jaani t., w. a. Nursi wallawal. 16. 3. 20 a. nr. 374. (24726)
 Saks, Rudolf Danieli p., w. a. Kasaritsa wallawal. 27. 12. 19 a. nr. 266. (24727)
 Piller, Miina Jaani t., w. a. Kasaritsa wallawal. 19. 2. 20 a. nr. 1081. (24728)
 Hõimoja, Karl Johani p., w. a. Sõmerpalu wallawal. 24. 4. 21 a. nr. 982. (24729)
 Gawrilowa, Agripina, w. a. Panikowitschi wallawal. 10. 2. 21 a. nr. 1685. (24730)
 Lõhmus, Johann Jaani p., w. a. Wõru maak. pol. ülemalt 31. 5. 23 a. nr. 701/2059. (24732)
 Krausberg, Hindrek Miku p., w. a. Liigwalla wallawal. 22. 12. 19 a. nr. 125. (24930)
 Nils, Aleksander Willemi p., w. a. Paaslepa wallawal. 1920 a. (24932)
 Tisler-Ulpus, Johannes Karli p., w. a. Tall. I. pol. 2. isk. 1923 a. (24933)
 Arras, Olga Karli t., w. a. Tall. I. pol. 5. isk. 1919 a. (24934)
 Wiilmann, Milde Jakobi t., w. a. Tall. I. pol. 5. isk. 16. 9. 19 a. nr. 3870. (24939)
 Jaakk, Jaak Kadri p., w. a. Kanksi wallawal. 18. 8. 20 a. nr. 622. (24940)

- Kiluks, Jaak Johani p., w. a. Karksi wallaw. 25. 10. 22 a. nr. 116. (24941)
- Muda, Elsbet, w. a. Wasknarwa wallaw. 16. 12. 19 a. nr. 554. (24942)
- Peiner Pauline Jüri t., w. a. Tall. I. pol. 6. jsk. 28. 11. 19 a. nr. 724. (24943)
- Hübner, Anna Jakobi t., w. a. Lehtse wallaw. 5. 1. 20 a. nr. 290. (24944)
- Kems, Gustaw Daweti p., w. a. Lehtse wallaw. 2. 12. 20 a. nr. 1142. (24945)
- Konarov, Iwan Stepani p., w. a. Panikowitshi wallaw. 1921 a. nr. 5318. (24947)
- Konarov, Ksenja Egori t., w. a. Panikowitshi wallaw. 1921 t. nr. 5631. (24947)
- Pogodin, Peeter Osipi p., w. a. Skorjatina wallawal. 13. 10. 23 a. nr. 218. (24949)
- Eglit, Andrei Jaani p., w. a. Panikowitshi wallawal. nr. 1819. (24950)
- Laigar, Artur Mihkli p., w. a. Jõelehme wallawal. 13. 8. 21 a. nr. 51. (24970)
- Reinholm, Liisa Mardi t., w. a. Kõnnu wallawal. 14. 2. 20 a. nr. 770. (24971)
- Filatow, Agafon Sewastiani p., w. a. Järwa mk. pol. ül. 12. 4. 21 a. nr. 45. (24972)
- Helts, August Jüri p., w. a. Tall. I. pol. 3. jsk. 21. 2. 21 a. nr. 13480. (24973)
- Laigar, Eduard Mihkli p., w. a. Tall. I. pol. sadama jsk. 21. 4. 20 a. (24975)
- Tomingas, Heinrich Käsperi p., w. a. Kolga wallaw. 13. 4. 20 a. nr. 986. (24975)
- Ellmann, Johannes Gustawi p., w. a. Kuiwajõe wallaw. 21. 1. 20 a. nr. 220. (24976)
- Papp, Adolf Jaani p., w. a. Alawere wallaw. 15. 11. 19 a. nr. 83. (24977)
- Perris, Sofie Mihaili t., w. a. Kõnnu wallaw. 1920 a. nr. 75. (24978)
- Roopa, Aleksander Johannese p., w. a. Kõnnu wallaw. 14. 4. 20 a. nr. 963. (24979)
- Leinberg, August Karli p., w. a. Kiiu wallaw. 21. 5. 22 a. nr. 1121. (24980)
- Laigar, August Jüri p., w. a. Jõelehme wallaw. 14. 12. 21 a. nr. 89. (24982)
- Nokkur, Jakob Hindreku p., w. a. Rawila wallawal. 3. 1. 22 a. nr. 945. (24983)
- Tummak, Amalie Jüri t., w. a. Kõnnu wallaw. 14. 1. 20 a. nr. 528. (24985)
- Scheffer, Herman Karli p., w. a. Rawila wallawal. 20. 2. 20 a. nr. 321. (24986)
- Benkson, Jüri p., w. a. Kuiwajõe wallawal. 20. 5. 20 a. nr. 1114. (24987)
- Pellinen, Mihkel Eliase p., w. a. Narwa I. pol. ül. 16. 10. 20 a. nr. 26136-a. (24988)
- Wepler, Johannes Magnuse p., w. a. Nõmküla wallaw. 12. 12. 19 a. nr. 49. (24989)
- Pallasma, Aleksander Mihkli p., w. a. Peningi wallawal. 4. 2. 20 a. nr. 873. (24991)
- Reinberg, Joosep Andrese p., w. a. Martna wallaw. 24. 1. 20 a. nr. 183. (24992)
- Koppas, Aleksander Tooma p., w. a. Narwa I. pol. ül. 12. 5. 20 a. nr. 22774. (24993)
- Mägi, Sergei Kirilli p., w. a. Kogula wallaw. 16. 9. 20 a. nr. 772. (25251)
- Tänaw, Wassili Mihaili p., w. a. Muhu-Suure wallaw. 12. 5. 20 a. nr. 668. (25252)
- Saharowa, Matriona Sahari t., w. a. Tall. I. pol. 2. jsk. 17. 9. 21 a. nr. 2528. (25301)
- Estam, Tõnis Hindreku p., w. a. Tall. I. pol. 5. jsk. (25302)
- Pandermann, Aleksander Jüri p., w. a. Tall. I. pol. (25303)
- Skorjakow, Aleksander Wassili p., w. a. Tall. I. pol. 4. jsk. 1923 a. nr. 2495. (25304)
- Kikajaan, Eduard Mihkli p., w. a. Luiste wallawal. 26. 5. 22 a. nr. 717. (25306)
- Weldemann, Kadri Ado t., (25346)
- Weinmann, Ida Jüri t., w. a. Küti wallawal. 8. 4. 21 a. nr. 893. (25308)
- Uustalu, Amalie Juhani t., w. a. Küti wallaw. 9. 3. 20 a. nr. 314. (25309)
- Lind, Marie Irene Jaani t., w. a. Paaswere wallawal. 8. 12. 19 a. nr. 4. (25310)
- Pärn, Aliide Jaagu t., w. a. Woltweti wallaw. 11. 12. 19 a. nr. 481. (25311)
- Klepper, Selma Aleksandri t., w. a. Panikowitshi wallaw. 1920 a. nr. 301. (25312)
- Bahkson, Aleksander Johani p., w. a. Tõstamaa wallaw. 14. 12. 19 a. nr. 93. (25313)
- Pahomow, Grigori Wassili p., w. a. Naroowa wallaw. (25314)
- Pörk, Otto Mardi p., w. a. Wana-Kariste wallawal. 20. 5. 21 a. nr. 748. (25315)
- Sarw, August Mari p., w. a. Kõpu wallaw. 7. 1. 20 a. nr. 726. (25316)
- Ruul, August Hendriku p., w. a. Pati wallawal. 14. 10. 20 a. nr. 749. (25319)
- Kull, Sinaida Peetri t., w. a. Karksi wallawal. 7. 12. 19 a. nr. 8. (25320)
- Wichmann, Robert Johani p., w. a. Tall. I. pol. 6. jsk. 15. 10. 21 a. nr. 9736. (25325)
- Onkson, Nikolai, Helene p., w. a. Tall. I. pol. 3. jsk. 14. 3. 20 a. nr. 6625. (25327)
- Helberg, Ernst Ado p., w. a. Kohila wallaw. 1923 a. nr. 166. (25328)
- Oberschneider, Aliide Peetri t., w. a. Tall. I. pol. 4. jsk. nr. 796. (25329)
- Riisman, Johannes Mardi p., w. a. Kaiu wallawal. 1922 a. nr. 31. (25331)
- Hüter, Oskar Jaani p., w. a. Tall. I. pol. 4. jsk. nr. 11705. (25332)
- Mannert, Johannes Hansu p., w. a. Tall. I. pol. 4. jsk. 1919 a. (25333)
- Taros, Emilie Jaani t., w. a. Tall. I. pol. ül. 12. 2. 20 a. nr. 5776. (25334)
- Ero, Salme Peetri t., w. a. Tartu I. pol. 2. jsk. 1920 a. (25335)
- Sootal, Jaan Johani p., w. a. Rae wallawal. 1920 a. (25336)
- Nils-Berg, Albert Richardi p., w. a. Tall. I. pol. 2. jsk. 1922 a. nr. 4299. (25340)
- Sild, Marie Ado t., w. a. Patküla wallaw. 23. 7. 19 a. nr. 1282. (25341)
- Liiw, Jaan Leena p., w. a. Tall. I. pol. 5. jsk. 1922 a. nr. 343. (25344)
- Hinberg, Johannes Anna p., w. a. Kõrgesaare wallaw. 1922 a. (25345)
- Glöckner, Emerentsia Cordula Augusti t., w. a. Tall. I. pol. 5. jsk. 19. 2. 20 a. (25347)
- Luuberg, Marta Jüri t., w. a. Tall. I. pol. 4. jsk. 1919 a. (25348)
- Beek, August Jüri p., w. a. Tall. I. pol. 1. jsk. nr. 2584. (25350)
- Kruusmann, Anna Ado t., w. a. Tall. I. pol. 4. jsk. 1919 a. nr. 3057. (25351)
- Neider, Henn Jakobi p., w. a. Tall. I. pol. 4. jsk. 1919 a. (25353)
- Trelin, Nikolai Dimitri p., w. a. Wasknarwa wallaw. nr. 218. (25369)
- Kütt, Peeter Mardi p., Tall. I. pol. 4. jsk. 1922 a. nr. 17704. (25337)
- Sester, Helene Johani t., w. a. Tall. I. pol. 4. jsk. 1920 a. (25338)
- Mardiauk, Johanna Hansu t., w. a. Wõhmuta wallaw. 1922 a. nr. 53. (25339)
- Kütt, Daniel Mihkli p., w. a. Jõhwi wallawal. 1919 a. (25370)
- Kurm, Walter Johani p., w. a. Wana-Põtsamaa wallaw. 20. 8. 20 a. nr. 860. (25373)
- Lints, Kai Jüri t., w. a. Tall. I. pol. 2. jsk. 19. 3. 21 a. nr. 591. (25376)

- Hagemann, Oskar Heinrichi p., ajut. isikut., w. a. Wiljandi maakonna pol. ül. 19. 6. 22 a. nr. 519/2112 ühes elamisioaga nr. 318/1386. (25374)
- Kusnetsow, Peeter Karpi p., w. a. Skorjatina wallaw. 16. 12. 20 a. nr. 180. (25377)
- Warinurm, Jüri Juhani p., w. a. Peetri wallawal. (25378)
- Männrik, August Jaani p., w. a. Narwa l. pol. ül. 23. 12. 19 a. nr. 20863. (25379)
- Tiidu, Johannes Hansu p., w. a. Auwere wallaw. 12. 11. 20 a. nr. 474. (25380)
- Alberg, Leonore Tõnise t., w. a. Sõmeru wallawal. nr. 1467. (25381)
- Laurits, Artur Ennu p., w. a. Pärnu mk. pol. 1. jsk. 12. 1. 20 a. nr. 9333. (25383)
- Jürgens, Anette Mihkli t., w. a. Tapa pol. jsk. nr. 1104. (25384)
- Kandimägi, Johannes Jaani p., w. a. Nõmküli wallaw. (25385)
- Ahtsiägo, Oskar Johani p., w. a. Tall. l. pol. 4. jsk. 1. 8. 23 a. nr. 1678. (25396)
- Raudsepp, Tõnis Tõnise p., w. a. Jõõpre wallawal. 10. 1. 20 a. nr. 96. (25387)
- Mägin, Adolf Jaani p., w. a. Jõhwi alewiwal. 16. 12. 22 a. (25388)
- Õpik, Jaan Hindreku p., w. a. Kohtla wallaw. 4. 12. 19 a. nr. 168. (25389)
- Kimberg, Marie Nigula t., w. a. Emmaste wallawal. 10. 1. 20 a. nr. 185. (25501)
- Palmow, Natalie Titi t., w. a. Panikowitshi wallawal. nr. 2559. (25858)
- Buschmann, Aleksander Rudolfi p., w. a. Panikowitshi wallaw. nr. 2943. (25859)
- Needer, Jakob Jüri p., w. a. Küti wallaw. 30. 11. 20 a. nr. 723. (25863)
- Leppik, Alma Kristine Jaagu t., w. a. Wiljandi maak. pol. 1. jsk. nr. 3638. (25864)
- Willers (Pillers), Anton Madi p., w. a. Maidla wallaw. 1921 a.
- Fridulin, Ella, w. a. Jäärja wallaw. 16. 12. 19 a. nr. 489.
- Teder, Adelaide Jaani t., w. a. Rägawere wallawal. 2. 1. 20 a. nr. 259.
- Letner, Jaan Jüri p., w. a. Undla wallaw. 12. 12. 19 a. nr. 236.
- Keepar, Jaan Meinhardi p., w. a. Mäetaguse wallaw. 30. 1. 22 a. nr. 70.
- Feldmann, Artur Jaani p., w. a. Rakwere wallawal. 13. 9. 21 a. nr. 1479.
- Saar, Leena Toomase t., w. a. Rakwere wallawal. 12. 12. 19 a. nr. 190.
- Weske, Hans Karli p., w. a. Warangu wallaw. 13. 1. 20 a. nr. 801.
- Saharow, Marie Iwani t., w. a. Warangu wallawal. 7. 5. 20 a. nr. 894.
- Laur, Johannes Tooma p., w. a. Waiwara wallawal. 1921 a.
- Beljaew, Johannes Jüri p., w. a. Jõhwi wallawal. 1919 a.
- Naur, Meinhard Madise p., w. a. Jõhwi wallaw. 1921 a.
- Tamm, Tõnis Jaani p., w. a. Jõhwi wallawal. 1919 a.
- Kaltri, August Karli p., w. a. Erra wallaw.
- Rebane, Konstantin Mihaili p., w. a. Pärnamaa wallawal.
- Laus, Miina Hansu t., w. a. Maidla wallaw.
- Koschkin, Linda Mihkli t., w. a. Iisaku wallawal. nr. 1056.
- Ende, Richard, nr. 1699.
- Arrikas, Oswald, nr. 1491.
- Malts, Johannes, nr. 394.
- Waints, Adele, nr. 613.
- Juuse, Ekaterina, nr. 3154.
- Luup, Elise, nr. 944.
- Teras, Hans, nr. 39.
- Smironin, Pawel, nr. 3560.
- Käär, Gustaw, nr. 87.
- Balin, Afanasi, w. a. Kose wallaw.
- Balin, Irina, w. a. Kose wallaw.
- Tammann, Karl Karli p., w. a. Pärnu maak. pol. 1. jsk. 7. 4. 24 a. nr. 85169/358.
- Põntson, Berta Mihkli t., w. a. Pärnu mk. pol. 1. jsk. 17. 12. 19 a. nr. 5870.
- Tohwer, Georg Jüri p., w. a. Pärnu mk. pol. 1. jsk. 3. 1. 20 a. nr. 8289.
- Kiil, Jakob Mihkli p., w. a. Lümmada wallaw. 20. 1. 20 a. nr. 238.
- Mõisawald, Aliide Jaagu t., w. a. Pärnu mk. pol. 1. jsk. 11. 12. 19 a. nr. 4423.
- Sepp, August Juhani p., w. a. Pärnu mk. 1. pol. jsk. 5. 2. 24 a. nr. 160/8311.
- Akermann, Herta Friedrichi t., w. a. Pärnu mk. pol. 1. jsk. 23. 11. 21 a. nr. 14150.
- Filipow, Johann Wassili p., w. a. Pärnu mk. pol. 1. jsk. 11. 5. 20 a. nr. 11003.
- Olli, Helene Mardi t., w. a. Pärnu mk. pol. 1. jsk. 3. 1. 20 a. nr. 8209.
- Treiberg, Liisa Jüri t., w. a. Pärnu mk. pol. 1. jsk. 1919 a. nr. 2419.
- Paltser, Pauline Karli t., w. a. Wiljandi mk. pol. 1. jsk. 20. 7. 21 a. nr. 7866.
- Holter, Wladimir Jakobi p., w. a. Pärnu mk. pol. 1. jsk. 2. 10. 23 a. nr. 1862/75122.
- Annus, Georg Jüri p., w. a. Pärnu mk. pol. 1. jsk. 1920 a. nr. 9450.
- Heiste, Olga Karli t., w. a. Pärnu mk. pol. 1. jsk. 1921 a. nr. 13687.
- Margus, Feodor Peetri p., w. a. Rääma wallawal. 1919 a. nr. 93.
- Tammel, Karl Jakobi p., w. a. Kärla wallaw. 30. 8. 20 a. nr. 643.
- Liistok, Hindrek Laasi p., w. a. Torgu wallaw. 16. 4. 24 a. nr. 443.
- Ait, August Tooma p., w. a. Mustjala wallawl. 12. 1. 20 a. nr. 430.
- Jürginfeldt, Aleksander Ado p., w. a. Torgu wallaw. 19. 5. 20 a. nr. 343.
- Kahest, Albert Tooma p., w. a. Mustjala wallawal. 14. 1. 20 a. nr. 382.
- Part, Liisu Marie t., w. a. Kuresaare l. pol. jsk. 1920 a. nr. 1191.
- Nellis, Eduard Liisa p., w. a. Pihtla wallaw. 28. 4. 22 a. nr. 1051.
- Jõgi, Elisaweta, w. a. Kärla wallaw. 1920 a. nr. 436.
- Rooso, Aleksander Reediku p., w. a. Pihtla wallaw. 27. 4. 23 a. nr. 124.
- Lin, Mihkel Jaagu p., w. a. Pihtla wallaw. 25. 4. 22 a. nr. 1047.
- Meius, Leena Jüri t., w. a. Lümmada wallaw. 16. 10. 20 a. nr. 955.
- Schult, Peeter Karli p., w. a. Abroka wallaw. 28. 12. 20 a. nr. 381.
- Mölder, Artur Friidu p., w. a. Kaarma-Suure wallaw. 11. 5. 20 a. nr. 87.
- Kallas, Eduard Jaani p., w. a. Mustjala wallawal. 1923 a.
- Jõgi, Marie Iwani t., w. a. Kärla wallawal. 1920 a.
- Bornschein, Theodor Willemi p., w. a. Torgu wallaw. 1920 a.
- Kreem, Aleksander Ado p., w. a. Kärla wallawal. 1921 a.
- Treimann, Sinaida Karli t., w. a. Kuresaare pol. jsk. 1919 a.
- Kipper, Peeter Priidiku p., w. a. Torgu wallawal. 18. 2. 21 a. nr. 1082.

Roost, Jaan Peetri p., w. a. Lämmada wallawal.
4. 1. 21 a. nr. 1123.
Wahter, Juhani Priidu p., w. a. Pihlta wallaw.
10. 9. 20 a. nr. 658.
Tuber, August Karli p., w. a. Kihelkonna walla-
wal. 9. 2. 20 a. nr. 895.
Awik, Aliise Tooma t., w. a. Pihlta wallaw. 19.
11. 20 a. nr. 751.
Masings, Helene Oswaldi t., w. a. Tartu l. pol.
2. jsk. nr. 487.

Pärtelpoeg, Ida Karli t., w. a. Kaarepera
wallaw. nr. 558.
Walgerist, Hilda Mihkli t., w. a. Tartu l. pol.
2. jsk. nr. 1360.
Mutzinek, Helene Aleksandri t., w. a. Tartu l.
pol. 2. jsk. nr. 10513.
Uswanskij, Riwka Abrami t., w. a. Tartu l.
pol. 2. jsk. nr. 9345.
Pärtelpoeg, Leida Amalie Karli t., w. a. Salla
wallaw. nr. 1388.

Mis on tarwitajate ehk majandusühisus?

— See on tarwitajate oma ettevõtte, mida liikmed waltsewad ja juhiwad.
— See on ostu-müügi asutus, mis isit-
list kasu taga ei aja, waid tööit ülejäägi tarwitajale tagasi annab.
— Sellest ostetud kaup on wõltsimata.
— Sellele laenatud raha kannab häid protsenta ja toob kasu ainult tarwitajale.

— Selle eesmärk on oma tütte wõtta tööit tarbeainete jaotus ja valmistus
— Selle liikmena oles wõib igaüks kaasa aidata hangeldamise ja omakasu püüete kaotamiseks ja majandusele juhtimiseks õiglasele alusele.
Asutage ühisiust!
Astuge ühisiuste liikmeteks!

Nõu ja juhatus ühisiuste asutamiseks annab
Eesti Tarwitajate Kesühisus
Tallinn, Eestoonia puisteet 15.

G. SCHEEL & Ko.

Tallinnas.

ASUTATUD 1884. A.

Toimetab kõiksugu pangaärilisi
:: transaktsioone. ::

Tallinna Eesti Kirjastus-Ühisuse trükikoda. Pikk tän. 2.